Poland J. & Clement E. (2009) – The vegetative key to the British Flora.
A5 paperback, 556 p., 24 kleurenplaten en talrijke originele pentekeningen. Verkrijgbaar bij de *Botanical Society of the British Isles* op www.summerfieldbooks.com; prijs £25 (excl. portkosten).

F. VERLOOVE (Meise)

Elke doorwinterde veldflorist wordt geregeld geconfronteerd met niet-bloeiende planten die met de bestaande flora's niet kunnen benoemd worden. De nood aan een flora die enkel gebruik maakt van vegetatieve kenmerken, was dus groot. Toevallig zijn in Europa op korte tijd twee flora's verschenen die hieraan tegemoetkomen: in 2007 de *Flora Vegetativa* voor de Zwitserse flora, en in 2009 *The vegetative key to the British Flora* (hierna *Vegetative Key*). Omdat voor ons floragebied deze laatste relevanter is, bespreek ik hier enkel de *Vegetative Key*.

Aan de hand van de *Vegetative Key* kunnen ruim 3.000 taxa uit Groot-Brittannië en/of Ierland op naam gebracht worden. Het betreft niet alleen de inheemse soorten, maar ook het overgrote deel van de huidige adventieflora en de meeste frequent aangeplante soorten. Slechts enkele uiterst zeldzame en sommige kritische apomictische soorten (bv. uit de genera *Hieracium*, *Rubus* en *Taraxacum*) werden weggelaten. Belangrijker is dat ook hybriden en tal van infraspecifieke taxa niet kunnen uitgesleuteld worden (hoewel dit laatste wel meevalt; bij *Festuca rubra* is dit bv. wel mogelijk). Interessant is dat de volledige sleutel uitsluitend werd samengesteld op basis van persoonlijke waarnemingen van de twee auteurs. Daardoor werden enerzijds fouten uit bestaande flora's uitgesloten en anderzijds soms verrassende, 'nieuwe' kenmerken ontdekt. Heel snel (op p. 9 reeds) volgt de eigenlijke sleutel. Deze wijkt af van de meeste traditionele flora's, niet in het minst omdat vaak gebruik wordt gemaakt van polychotomieën (drie of meer opties per stap in de sleutel). Via de 'key to the major divisions' (beperkt tot één pagina en in hoofdzaak gebaseerd op de bladinsnijding en -stand) wordt de gebruiker verwezen naar een 'division' die alfabetisch gerangschikt is (van A tot U, waarbij division O bijvoorbeeld planten omvat met een getande bladschijf en tegenoverstaande of kransstandige bladen). Binnen de 'divisions' sleutelt men verder tot 'groups' (bv. van OA tot OQ), om tenslotte bij de soort terecht te komen. Het spreekt voor zich dat de 'divisions' en 'groups' artificiële, niet-natuurlijke indelingen zijn die planten verenigen die meestal voor de rest geenszins verwant zijn. Bij diverse, vaak complexe groepen (doorgaans genera of subgenera) wordt echter wel rechtstreeks verwezen naar een afzonderlijke deelsleutel (p. 402-479). Het betreft bv. de genera *Alchemilla*, *Amaranthus*, *Aster*, *Callitriche*, *Cotoneaster*, *Epilobium* en *Myosotis*. Achteraan in het boek (p. 482-493) worden in een 'glossary' en 'explanatory notes' de meest gebruikte termen uitgebreid verklaard en deels ook geïllustreerd. In 24 kleurenplaten worden tenslotte de diverse bladvormen en knopkenmerken afgebeeld. Er dient op gewezen dat dit boek (zoals de titel aangeeft) een sleutel is en geen flora. Naast de wetenschappelijke en

Engelse naam wordt hoogstens (en zeker niet in alle gevallen) enige informatie verstrekt betreffende zeldzaamheid, verspreiding of indigeniteit.

De folder die de *Vegetative Key* aanprijst, klinkt beloftevol én ambitieus: niet alleen wordt gepretendeerd dat een plant gemakkelijker op basis van vegetatieve kenmerken op naam gebracht kan worden dan op basis van bloem- of vruchtkenmerken; bovendien belooft de *Vegetative Key* dat dit uitzonderlijk snel kan ("within three turns of a page, often in under 60 seconds"). In aanmerking genomen dat het determineren van een onbekende plant mét bloem- en/of vruchtkenmerken vaak al geen sinecure is, lijkt deze bewering op zijn minst gewaagd.

Voor het determineren van een onbekende vegetatieve plant biedt de *Vegetative Key* diverse mogelijkheden. Ofwel heeft de gebruiker niet het minste idee en start hij bij het begin ('key to major divisions'). Determinatiepogingen met enkele willekeurig geselecteerde soorten (*Cymbalaria muralis*, *Ficus carica*,…) leiden zo inderdaad binnen de kortste keren tot het vooropgestelde resultaat. Wel is in veel gevallen enige voorkennis onontbeerlijk: een debutant in de floristiek zal ongetwijfeld regelmatig misleid worden. In andere gevallen kan men min of meer een idee hebben of twijfelen tussen twee soorten (bv. tussen *Knautia arvensis* en *Succisa pratensis*, of tussen *Clinopodium vulgare* en *Origanum vulgare*). Dan wordt de gebruiker aan de hand van de index (met zowel Engelse als wetenschappelijke namen) verwezen naar één of meerdere groepen (waarbij de meest waarschijnlijke groep aangeduid is in het vet) waar de betreffende soorten uitgesleuteld worden. En ook hier met onmiddellijk en gunstig resultaat! Tenslotte kan voor de voornoemde 'selected groups' (bv. *Cotoneaster*) de determinatie direct aanvangen bij deze groepen in plaats van vanaf de start. Uiteraard kan de *Vegetative Key* ook hulp bieden bij het determineren van bloeiende of vruchtdragende planten. Volledigheidshalve dient aangestipt dat in de sleutels – in weerwil van het opzet – een zeldzame keer wel degelijk gebruik wordt gemaakt van bloemkenmerken, bv. bij het uitsleutelen van de diverse *Avena*-soorten.

De Belgische gebruiker dient zich ervan bewust te zijn dat het boek zich in eerste instantie richt tot de Britse eilanden. Een aanzienlijk deel van de inheemse en niet-inheemse flora van België en Groot-Brittannië is gemeenschappelijk, maar er zijn toch tal van uitzonderingen. Op het continent inheemse soorten ontbreken in de *Vegetative Key* (bv. *Arnica montana* of de recent in België ontdekte *Bidens radiata*). Ook voor wat betreft adventiefplanten zijn er vaak opvallende verschillen. Zo is het fenomeen van C_4-grassen als maïsonkruiden in Groot-Brittannië totaal onbekend, waardoor genera als *Digitaria*, *Echinochloa*, *Panicum* of *Setaria* mager vertegenwoordigd zijn. Ook de graanadventiefflora is in Groot-Brittannië veel minder divers dan in België, terwijl het aantal 'garden escapes' dan weer veel groter is. In de *Vegetative Key* zijn dan ook tal van verwilderde cultuurplanten opgenomen die in België (nog) niet door veldfloristen werden gesignaleerd.

De deugdelijkheid van de *Vegetative Key* zal pas blijken na veelvuldig gebruik. Het is ondenkbaar dat een dergelijk, bijna revolutionair werk geen fouten zou bevatten. Mij komt het voor dat de onervaren of beginnende amateur geregeld op het verkeerde been zal gezet worden. Toch is het op zijn zachtst uitgedrukt een merkwaardig boek dat menig veldflorist, inventariseerder of terreinbeheerder – ook in België – zal bekoren.